

Hizb-ut Tahrir / Sudan Vilayeti Resmi Sözcüsünün "Altın-Gümüş Sistemleri ve Nixon Şoku" Başlıklı Basın Toplantısında Yaptığı Konuşma

Para, insanların mal ve hizmetlerin bedelini belirlemek, emek ve hizmet karşılıklarını ödemek üzere üzerinde anlaşmışları araç olarak tanımlanır. Metal ya da başka bir materyal olması fark etmeksizin, tüm mallar, emek ve hizmetler parayla ölçülür.

İnsanlar, para kavramını tanımadan önce, malları ve emekleri takas yöntemiyle alıp satıyor ve değiş tokuş yapıyorlardı. Ancak altın ve gümüş, eski zamanlardan beri insanlar için içsel bir değere sahip olan kıymetli madenler olduğundan, bunları para olarak kabul ettiler ve kolayca kullanılabilmesi için altın ve gümüşten dinar ve dirhemler bastılar. Ayrıca, altın zamanla bozulmayan bir yapıya sahiptir.

Roma İmparatorluğu ve ona bağlı ülkeler, altını para birimlerinin temeli olarak kabul etmişler ve belirli bir şekil ve ağırlıkta Heraklius dinarları basmışlardır. Pers İmparatorluğu ve ona bağlı ülkeler ise gümüşü para birimlerinin temeli olarak kabul etmişler ve belirli bir şekil ve ağırlıkta dirhemler basmışlardır.

İslam öncesi dönemde, Araplar, özellikle Kureyşliler, çevrelerindeki ülkelerle ticaret yaparlar, Şam'dan Bizans altın dinarları, Irak'tan ise Sani gümüş dirhemleri ile dönerlerdi.

İslam'ın gelişiyle birlikte Peygamber Efendimiz *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* bu dinar ve dirhemlerle işlemleri onayladı, dinar ve dirhemi para birimi olarak kabul etti. Dinar ve dirhemler, çıkarıldıkları tarafın gücünden veya büyüklüğünden bağımsız olarak, altın ve gümüşün kendine özgü içsel değerine sahipti. Bu değer, Roma ve Pers imparatorluklarının gücüyle hiçbir ilgisi yoktu. Peygamberimiz *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*, Kureyşlilerin dinar ve dirhemi tartmak için kullandığı ağırlık ölçülerini de onaylamış ve şöyle buyurmuştur:

“*Ölçü Mekke halkının ölçüsü, tartı da Medine halkının tartısıdır.*” [Ebu Davud, Nesai]

Bu kullanım, Halife Abdülmelik bin Mervan dönemine kadar devam etmiştir. Hicri 75 veya 76 yılında Abdülmelik, İslami özellikler taşıyan ve üzerinde İslam'a dair metinler bulunan özel bir tasarımla dirhemler bastırmıştır. Hicri 77 yılında, İslami özellikler taşıyan özel bir tasarımla dinarları bastırmıştır. O tarihten itibaren, Müslümanların kendilerine ait, belirli bir İslami tasarıma sahip para birimi olmuş ve diğer milletlerin para birimlerini kullanmayı bırakmışlardır. Nitekim Peygamber Efendimiz *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* de zekât, diyet, hırsızlık cezaları gibi birçok hükmü sabit bir ağırlık olarak belirlediği bu para birimini esas almıştır... Dinarın ağırlığının 4,25 gram altına, dirhemine ise 2,975 gram gümüşe eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu ağırlıklar, Peygamber Efendimiz *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* tarafından kabul edilmiş ve para birimi olarak zekât, diyet ve diğer bazı şer'i hükümlere dayanak olmuşlardır:

1- Altın ve gümüş biriktirmek haram kılınmıştır. Allah *Subhânehu ve Teâlâ* şöyle buyurmuştur:

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا ينفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ * يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارٍ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ “Altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda harcamayanlar yok mu, işte onlara elem verici bir azabı müjdele! O gün bunlar cehennem ateşinde kızdırılacak da onların alınları, böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak ve, “İşte bu, kendiniz için biriktirip sakladığınız şeylerdir. Haydi tadın bakalım, biriktirip sakladıklarınızı!” denilecek.” [Tevebe 34-35] Altın ve gümüş biriktirme yasağı, genel anlamda bir mal ile değil, yalnızca para birimleriyle ilgili bir şer'i hükümdür.

2- Altın ve gümüş, para birimi olmaları, ticaret işlemlerinin bedeli ve emek ödemelerinin aracı olarak kullanıldıkları için zekâta tabi kılınmıştır. Bunun yanı sıra, altın dinarlar ve gümüş dirhemler için belirli bir nisap miktarı da belirlenmiştir.

“*Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem her yirmi dinardan yarım dinar, kırk dinardan da bir dinar zekât alırdı.*” Peygamber *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*, diyeti farz kıldığında, altın ve gümüş ile ödenmesini emretti. Nesâî'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* Yemen halkına yazdığı bir mektupta şöyle buyurmuştur:

“Canda yüz deve diyet vardır... Altın sahipleri için ise bin dinar vardır.” Başka bir deyişle, şeriata göre diyet, 4 kilo 250 gram altındır.

Bu durum, İslam’da para biriminin altın ve gümüş olduğunu ortaya koymaktadır. Parayla ilgili tüm şer’i hükümler altın ve gümüşe dayandırılmıştır. Altın ve gümüş, tüm malların ve hizmetlerin bedeli olarak kabul edilmiş, ister sikke olarak basılmış, ister ham madde halinde olsun, ticarete değişim aracı olarak kullanılmıştır. Altın ve gümüş, Birinci Dünya Savaşı’na kadar para birimi olarak kullanıldı. Savaş sonrası kısmen geri dönen bu sistem, 1944’te Bretton Woods Konferansı ile altına dayalı döviz sistemine dönüştü. Bretton Woods Konferansı’nda, ABD’nin dünyanın en büyük altın rezervine sahip olması dolayısıyla Amerikan doları ön plana çıktı; onu İngiliz sterlini takip etti. Dolar altına bağlandı ve ABD, altının ons fiyatını 35 dolar olarak sabitledi. Döviz kurlarını stabilize etmek ve para ile finansal işlemleri düzenlemek amacıyla uluslararası bir kurumun oluşturulması gerekti. Bu görev, Uluslararası Para Fonu’na (IMF) verildi. Amerika, dünyanın altın rezervlerinin çoğunu, yaklaşık üçte ikisini elinde tuttuğu için ve dolar da altınla desteklendiği için tüm para birimleri dolara bağlandı. 1947-1952 yılları arasında Avrupa’nın yeniden inşası için hayata geçirilen Marshall Planı, Avrupa bankalarının kasalarının Amerikan dolarıyla dolmasına yol açtı.

3- Bu sistem, 1960 yılında para piyasalarındaki istikrarsızlıkların ortaya çıkmasına kadar sürdü. Dolara duyulan güvenin azalması ve matbaaların sürekli olarak dolar basması, altına olan talebin artmasına neden oldu. Bunun sonucunda, Amerika’nın altın rezervleri eridi ve altına dayalı döviz sistemini sürdürmesi imkânsız hale geldi. Amerika, Bretton Woods Konferansı’nda belirlenen resmi kur üzerinden doları altınla değiştirme taahhüdünü yerine getiremedi. Bunun sonucunda, ABD Başkanı Nixon, 15 Ağustos 1971 tarihinde doların altın karşılığında değişimini sona erdirdi. Bu olay, tarihe ‘Nixon Şoku’ olarak geçti. Amerika, dünya genelinde merkez bankalarının rezerv para birimi olarak doları kullanmasını sağlayarak tüm dünyayı bu tuzağa düşürmüştü. Ancak Nixon’un kararıyla dolar, gerçek bir değeri olmayan basit bir kâğıt haline gelmiş ve bu yolla dünyanın, özellikle de zengin kaynaklara sahip İslam ülkelerinin servetleri ve emeklerini çalmıştı.

Sudan da para birimini dolara endeksleyen bu dünyanın bir parçasıdır. Para biriminin değeri sadece kâğıt ve kullanılan mürekkep kadardır. Öte yandan, Sudan hükümetleri zaman zaman para birimini değiştirerek ve değerini dolar karşısında düşürerek insanların mallarını haksız bir şekilde ellerinden almaktadır. Sudan’ın sözde bağımsızlığından sonra kullanılan ilk para birimine baktığımızda – burada ‘sözde’ ifadesini özellikle kullanıyorum, çünkü henüz sömürgecinin boyunduruğundan kurtulmadık ki gerçekten bağımsız olduğumuzu ve kendi irademizi kazandığımızı söyleyebilelim – ilk para birimi olan Sudan cüneyhinin, bir zamanlar üç dolardan fazla ettiğini görürüz. Ancak bugün, altmış yılı aşkın bir sürenin ardından, Sudan cüneyhi dolar karşısında öyle büyük bir düşüş yaşadı ki bir dolar neredeyse üç milyon cüneyhe eşit hale geldi!

4- Sudan’ın ilk para birimi, 15 Eylül 1956’da Sudan cüneyhi adıyla piyasaya sürülmüş ve dolara endeksli bir temel üzerine inşa edilmiştir. O dönemde bir cüneyh, üç dolardan daha değerliydi.

1960 ile 1969 yılları arasında üç kez para basımı gerçekleşmiş ve bu süreçte madeni paraların üretileceği darphanenin inşası da tamamlanmıştır.

Numeyri döneminde, Mart 1970’te kâğıt ve madeni para birimlerinde değişikliğe gidilmiştir.

1981 yılı ocak ayında, para birimi değiştirilerek Devlet Başkanı Numeyri’nin portresi eklenmiştir.

Ancak Haziran 1985’te, Numeyri’nin iktidardan uzaklaştırılmasının ardından onun portresini taşıyan para birimi de yürürlükten kaldırılmıştır.

1990 yılında ise ilk kez 100 cüneyhlik banknot tedavüle çıkarılmıştır.

1992 yılının mart ayında, para birimi cüneyhten dinara değiştirilmiş, bir sıfır atılarak bir dinar 10 cüneyh olarak eşitlenmiştir.

Talihsiz Nifaşa Anlaşması'nın imzalanmasının ardından, Ocak 2007'de para birimi yeniden dinardan cüneyhe dönüştürülmüştür. Yeni cüneyh, 100 dinar olarak eşitlenmiştir. Bu ise, Sudan para biriminden gerçekte üç sıfır atıldığı anlamına geliyordu; başka bir ifadeyle, 2007'de cüneyhin değeri, 1992'deki değerinin sadece %0,1'i seviyesine düşmüştü.

Haziran 2022'de Sudan Merkez Bankası, 1000 cüneyhlik banknotun piyasaya sürüldüğünü duyurdu.

Ağustos 2023'te, 1000 ve 500 cüneyhlik banknotların ikinci baskısı piyasaya sürüldü.

Son olarak, Kasım 2024'te 1000 cüneyhlik banknotta değişiklik yapıldı.

Maliye Bakanı'nın dile getirdiği hedefler arasında, insanları bankalarda hesap açmaya zorlamak, günlük para çekim limitlerini belirlemek, sahte parayı ortadan kaldırmak ve büyük servet sahiplerinin kaynaklarını açıklamalarını sağlamak yer alıyor. Ancak bu hedeflerin tamamı İslam'a aykırıdır. Çünkü insanlar kendi malları üzerinde tasarruf sahibidir ve hiç kimsenin, hatta Müslümanların Halifesinin bile insanlardan mallarını Beytülmal'a yatırmalarını talep etme hakkı yoktur, kaldı ki bu malları faizli bankalara yatırmalarını isteme hakkı hiç yoktur. Para çekiminde üst sınır belirlemek ise insanların mallarını kısıtlamak anlamına gelir ki bu tür bir uygulama ancak akli dengesi bozuk olan (sefih) kişiler için geçerli olabilir. Çünkü Allah *Subhânehu ve Teâlâ* şöyle buyurmuştur:

“Allah'ın sizi koruyucu kılmuş olduğu mallarınızı, beyinsizlere vermeyin.” [Nisa 5]

Hükümet, bu eylemiyle insanların hepsini akli melekesi yerinde olmayan kimseler olarak görmekte ve malları üzerinde kısıtlama yapılması gerektiğini düşünmektedir! Sahte parayı engellemeye gelince, devletin bugün yaptığı gibi altın ya da gümüşle desteklenmeden para basması, insanların mallarını haksız yere gasp etmektir.

Malların kaynağını sorgulamak ise, insanları herhangi bir delil olmaksızın suçlamak anlamına gelir. İslam'a göre beraati zimmet asıldır. Rasûl *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyuruyor:

“Delil, iddia sahibine; yemin ise inkâr edene aittir” *الْبَيِّنَةُ عَلَى مَنْ ادَّعَى، وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ*

Böylece para birimi değişikliği için öne sürülen tüm hedefler geçerliliğini yitirmektedir. Çözüm tektir ve alternatifi yoktur: Para birimini altın ve gümüş temelinde dayandırmak. Ancak, Sudan gibi altın zengini ülkeler dahil olmak üzere, mevcut ulusal devletler bunu gerçekleştiremezler. Bunu yalnızca, Nübüvvet metodu üzere İkinci Raşidi Hilafet Devleti gibi ideolojik bir devlet başarabilir. Bu devletin varlığıyla yalnızca Müslümanlar değil, tüm insanlık huzurlu ve güvenli bir yaşamın tadını çıkaracaktır. Bu nedenle, tüm ümmet bu devleti kurmak için çalışmalıdır.

İbrâhîm Usmân [Ebu Halîl]

حزب التحرير

Hizb-ut Tahrir

Sudan Vilayeti Resmi Sözcüsü

21 October Street, Imarat al-Vaqf, Ground Floor, East Khartum /Sudan

Tel: +(249) 0912240143 - 0912377707 | E-Mail: spokman_sd@dbzmail.com

www.hizb-ut-tahrir.org | www.hizb-ut-tahrir.info | www.turkiyevilayeti.com